

Štórski

ŽELEZAR

LETO XXVII

1989

FEBRUAR

ŠT. 1

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

POSEBNA PRIZNANJA ZA DELOVNE USPEHE ZA LETO 1988

Delavski svet DO je dne 27. 12. 1988 sprejel na predlog KPO sklep, s katerim podeljuje posebno priznanje za delovne uspehe naslednjim:

- projektneemu teamu liv. II na področju realizacije investicije in prenosa proizvodnje na avtomatsko formarsko linijo ter tehnološke dosežke na tem področju

- TOZD vzdrževanje za dejavnost izven svojega rednega dela na področju preselitve in izvajanja investicij

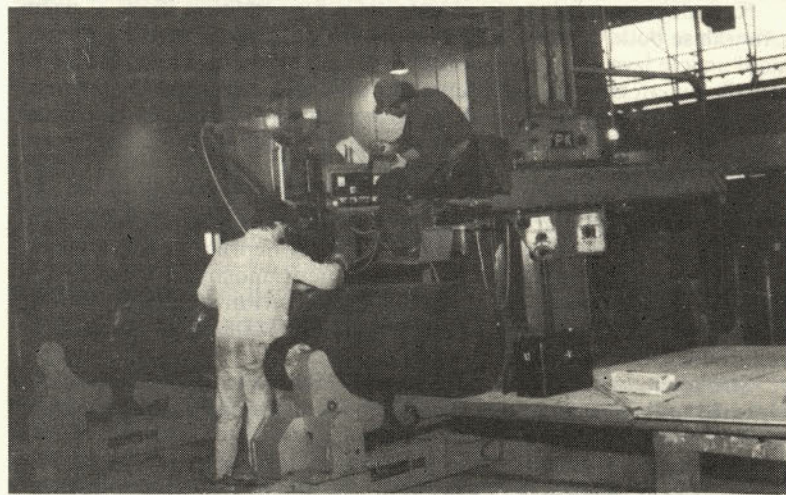
- TOZD energetika za dejavnost saniranja okvar na visokonapetostnih agregatih in prispevka pri racionalni porabi energije

- Sektorju za komercialne posle za prizadevanja pri zagotavljanju naročil in omogočanju nemotene proizvodnje ob nižanih zalogah

- Dipl. ing. Strohmaier Mirku se podeli enkratna finančna nagrada v višini enomesečnega osebnega dohodka, kot nagrada za prizadevanje pri uvedbi nove tehnologije v livarni II.

Priznanja so bila vročena 20. 1. 1989 na sprejemu, ki ga je priredil predsednik KPO.

Čestitamo!

Stroj za varjenje ZNA-S-20 s katerim upravlja Fidler Alojz. Ta varilni stroj predstavljamo na 5. strani.

Poslovanje v prvih treh mesecih leta 1989

Poslovne cilje za leto 1989 smo sprejeli na zadnji seji delavskega sveta Železarne Štore v letu 1988. Načrt dela v letu 1989 bo podprt s številkami, tabelami in primerjavami takoj, ko bodo znana vsa izhodišča in dejstva, ki bodo v te letu vplivala na naše delo in poslovanje. Prve tri mesece smo tudi v obdobju prehoda in prilagajanja na novo organiziranost. Čas teče in seveda ne moremo in ne smemo čakati z zadolžitvami in uresničevanjem nalog. Zato ni razlogov, da ne bi nadaljevali z našo prakso mesečnega izvajanja in spremljanja tekočih ukrepov za boljše poslovanje tudi v prihodnje. Praksa iz preteklega leta in doseženi rezultati tak način dela potrjujejo.

Izredno pomembna je tudi kvartalna primerjava doseženega z načrtovanim, kjer smo tolerirali kot uspešno v globalu le še odstopanja pri posameznih parametrih do 5 %.

Tudi v bodoče bomo s to prakso nadaljevali. Poslovne cilje bomo dosegli le, če bomo še naprej spremljali našo učinkovitost pri doseganju naslednjih parametrov:

- proizvodnja in prodaja na trgu
- asortiment in kvaliteta
- število zaposlenih
- produktivnost in nadure
- zaloge surovin in repromaterialov
- zaloge gotovih izdelkov
- razvojno-raziskovalna dejavnost
- investicije
- motiviranost delavcev.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Spoštovani naši bralci

Na začetku leta 1989 se je sestel UREDNIŠKI ODBOR našega glasila ŠTORSKI ŽELEZAR. Pregledali smo naše delo v letu 1988 in se dogovorili o tem, kako bomo izdajali naše glasilo v letošnjem letu.

Sklenili smo, da bomo v glasilu ohranili mesečno obliko izdajanja, s tem da bomo skušali stroške tiskanja časopisa čim bolj obvladati, saj le-ti predstavljajo že kar pomembno sumo. Kar se vsebine tiče, se naš uredniški odbor zavzema za to, da ohranimo dosedanje vsebinsko zasnovano časopisa, s tem da pričakujemo več sodelovanja s strani bralcev v obliki lastnih razmišljanj in člankov; predvsem pričakujemo zapise iz proizvodnje. Želimo si, da bi preko Železarja delovne sredine bolj sodelovale v obliki zapisov o uspehih in novosti pa tudi o problemih svojih delovnih sredin. Želimo si tudi razmišljanj sodelavcev o raznih stvareh, ki zadevajo vse delavce železarne, predvsem pa pričakujemo iniciative in lastne poglede na razreševanje problemov, ki se v železarni pojavljajo. Glede novinarskih vrst, ki jih bomo gojili v letošnjem letu, moramo reči, da bomo predvsem dajali poudarek zahtevnejšim novinarskim vrstam, kot so komentar, reportaža itd., manj pa gojili objavljane raznih novic, ker ugotavljamo, da so ob načinu izdajanja glasila novice navadno zastarele.

Uredniški odbor je tudi sklenil, da bo povečal honorarje v skladu z rastjo osebnih dohodkov v preteklem letu. Sklenili smo, da bomo honorarje zaradi velike inflacije mesečno revalorizirali v skladu z rastjo naših osebnih dohodkov. Tako bomo skušali stimulirati predvsem naše dopisnike.

Glede na dejstvo, da smo pri naših upokojevcih objavljali precej stare slike, smo sklenili, da bi bilo bolj primerno, da objavljamo noveše fotografije naših bivših sodelavcev; zato prosimo tiste, ki se upokojujejo, da posredujejo na kadrovsko evidenco svojo novejšo fotografijo. V primeru, da te fotografije ne bodo dostavili, bomo objavili vest o njihovi upokojitvi brez slike.

Na koncu bi želeli, da večkrat izvemo za vaše mnenje, predlagajte, o čem in kako naj pišemo ter posredujte svoje mnenje o našem delu. Posebej bomo veseli, če se boste oglašili v Železarju s svojim člankom.

Uredniški odbor

Poslovanje v prvih treh mesecih leta 1989

(Nadaljevanje s 1. strani)

Financiranja poslovanja in razširjene reprodukcije ne omenjamo, saj ga prikazujemo zaradi izredne zahtevnosti in obsežnosti vedno posebej.

1.) Proizvodnja in prodaja na trgu

Znana sta dva problema:

V jeklarni bomo marca stali zaradi izvajanja velikega remonta na agregatih in obnove žerjavnih prog.

Na področju metalurške litine in valjev se bomo še naprej srečevali s problemi plasmana.

Oba problema lahko obvladamo z organiziranim pristopom in doslednim izvrševanjem nalog.

Naslednja opredelitev je orientacija v konvertibilni izvoz. V naših razmerah se bodo uspele obdržati le tiste DO, ki bodo z ustreznimi aranžmani uspele izvažati svoje izdelke. To je tudi edina možnost priti do finančnih potencialov za razširjeno reprodukcijo, kar v našem primeru pomeni nadaljnje modernizacije in nove programe. To pa smo dolžni, če hočemo aktivirati in uporabiti prisotne in še potrebne strokovne potencialne in zagotoviti nove možnosti za delo.

Se eno dejstvo moramo sprejeti. Leta 1992 bo v Evropi uveljavljen enotni trg, seveda pod novimi pogoji. Te moramo najprej poznati in nato sprejeti. Le tako bomo še naprej lahko izvažali. Za neprilagojene bodo fizične, fiskalne in tehnične ovire ekonomsko nepremostljive. Predvsem in najprej bodo (deloma so že) znani novi normativi in standardi. Besede ZAGOTAVLJANJE KVALITETE IN KVALITETA IZDELKOV moramo zares tudi miselno pisati z velikimi črkami.

Strokovno in organizacijsko bomo morali cilje kvalitete podpreti in pripraviti tudi ustrezno motiviranje. Ne gre več samo za stroške, pač pa za ime firme in za njen obstanek na trgu!

2.) Stroškovni vidik bo še vedno element nadaljnje racionalizacije poslovanja. Prej opredeljene cilje smo že dosegli in celo preseгли, saj smo zaloge gotovih izdelkov zmanjšali pod osem dni in zaloge repromaterialov in surovin pod 40 dni. Naša naloga v prihodnje bo, da bomo, tudi v še bolj zaostrenih pogojih, uspeli to stanje vzdrževati. Cena neuspeha je lahko ali pri eni skrajnosti finančno nesprejemljivo stanje – visoke zaloge, ali zastoj v proizvodnji – nizke zaloge.

Se vedno ostaja naloga, da skupne službe in tehnične službe s svojim deležem v realizaciji, ki je vedno bolj pomemben, in s svojim vplivom na

EKSTERNA PRODAJA – I. KVARTAL

		januar	februar	marec	SKUPAJ
C	doma	1.480	2.000	1.600	5.080
	izvoz	1.070	800	760	2.630
D	doma	7.040	7.390	6.200	20.630
	izvoz	2.500	800	1.800	5.100
E	doma	515	830	680	2.025
	izvoz	1.170	1.150	1.050	3.370
F valji	doma	209	229	189	627
	izvoz	–	40	60	100
F litina	doma	448	424	350	1.222
	izvoz	–	–	–	–
G	doma	633	610	570	1.813
	izvoz	22	100	100	222
H litina	doma	100	80	80	260
	izvoz	–	20	20	40
DO	doma	10.425	11.563	9.669	31.657
	izvoz	4.762	2.910	3.790	11.462

	SKUPNA EKSTERNA REALIZACIJA			000 din
	januar	februar	marec	
Proizvodnja	61.144.000	63.078.000	56.510.000	
R3	200.000	3.100.000	2.950.000	
TT + inž.	1.400.000	1.400.000	1.400.000	
SKUPAJ	62.744.000	67.578.000	60.860.000	

* Realizacija je računana po cenah na dan 13. 1. 1989 in tečaju
1 \$ = 5.300 din

stroške v celotni strukturi še naprej čedalje več prispevajo. Po več letih povečanja deležev stroškov obeh dejavnosti v strukturi celotnega prihodka in njegove delitve nam je lani vendarle uspel preobrat v pozitivnem smislu.

3.) Učinkovitost pri delu je posledica vrste ukrepov, ki jih moramo še naprej izvajati. Kadrovska politika in organiziranost dela bosta tudi v bodoče, ob novih spremembah v proizvodnjah in ostalih dejavnostih, vodila k premikom glede učinkovitosti. Cilj je seveda večja produktivnost, več dohodka na zaposlenega in manjši stroški zaradi boljše organiziranosti dela, več strokovnosti pri delu zaradi manj nadur itd. Učinki se morajo reflektirati v boljših rezultatih – realno večji dohodek (dobiček), ob nespremenjenih ali ustrezno izenančenih pogojih poslovanja in seveda v realnem povečevanju osebnih dohodkov.

Zanesljivost kvalitete naših proizvodov, učinkovitost in visoka produktivnost pri izvajanju dela in racionalizacija vseh vrst porabe so še vedno in vedno bolj naše osnovne zadolžitve. Objektiviziranje razlogov za neizvajanje nam žal tudi v prihodnje ne bo pomagalo, tudi ko gre za velike neracionalnosti v naši družbi nasploh in za opredelitve, ki so nasprotne našim potrebam in željam. Izkoriščati moramo dane možnosti, kakršnekoli so že, saj smo prepričani, da moramo pripravljene dočakati za našo panogo boljše čase, ki so pred durmi.

Torej ne le preživetje, ampak tudi priprava na prihodnost. Eden od pomembnih mejnikov je že leto 1992.

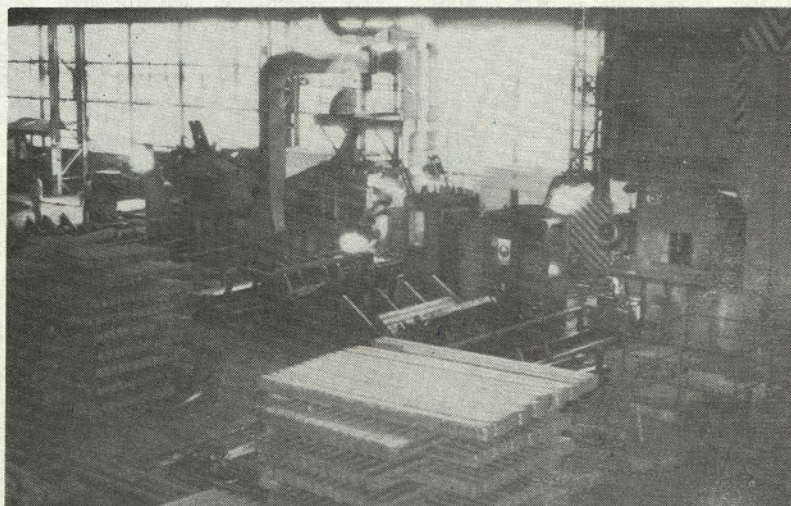
4. Razvojno raziskovalna dejavnost in investicije

Izredne napore bomo morali vložiti za dokončanje investicije v valjarni II. Le-ta pomeni izhodišče za vse nadaljnje modernizacije na področju proizvodnje jekla. Ob tem bomo morali še naprej pripravljati projekte in dokumentacijo za vrsto drugih razvojnih načrtov, tako na področju modernizacije obstoječih proizvodnih kakor tudi realizacijo novih idej.

Na področju razvoja tehnologij in na področju raziskav bomo morali najti številne odgovore, kako dalje v posameznih proizvodnih vejah. Dokončno bo treba poiskati rešitve za področje livarstva v livarni I in na področju obdelave. Z usmeritvijo v izvoz bo livarni II pomembno poiskati optimalno zanesljivost kvalitete te proizvodnje.

V obdobju prehoda na novo organiziranost bo izredno pomembno najti poslovni enoti finalizacije kvalitetno jedro obstoječih polproizvodov in gotovih proizvodov, kar bo služilo kot osnova za pripravo in realizacijo novih bodočih programov.

Podpredsednik kolektivnega
poslovnega odbora
Boris Marolt, dipl. ing.

RAZMIŠLJANJE:

Specialni profili da ali ne

Splošno gospodarsko finančni problemi so tudi nas v Železarni Štore prisilili, da smo ustrezno ukrepali. Ukinili smo izdelavo traktorjev, ki je bila načrtovana kot izhodišče uspešne finalizacijske proizvodnje. Pred letom dni smo ugasnili elektroplavž, ki je bil po letu 1953 opevan kot prvenec v Jugoslaviji, pa tudi poznan v svetu. Hitre tehnološke spremembe v svetu zahtevajo, da jim sledimo, sicer bomo še manj pomembni v svetovnem merilu.

Sedaj potekajo v železarni razgovori, kako preusmeriti proizvodnjo jekla. Dejstvo je, da smo v svetovnem merilu zelo majhna železarna. Naš obstoj je samo v manjši količinski proizvodnji specifične proizvodnje. Variante so, da izboljšamo kvaliteto jekla, ali da proizvodnjo usmerijo v specifično obliko proizvodov.

S proizvodnjo jekla smo v zadnjem času napravili viden napredek, vendar ne v toliki meri, da bi uspešno sledili sedanjim tržnim zahtevam. Vprašati se moramo, kaj storiti, če nas je čas prehitel.

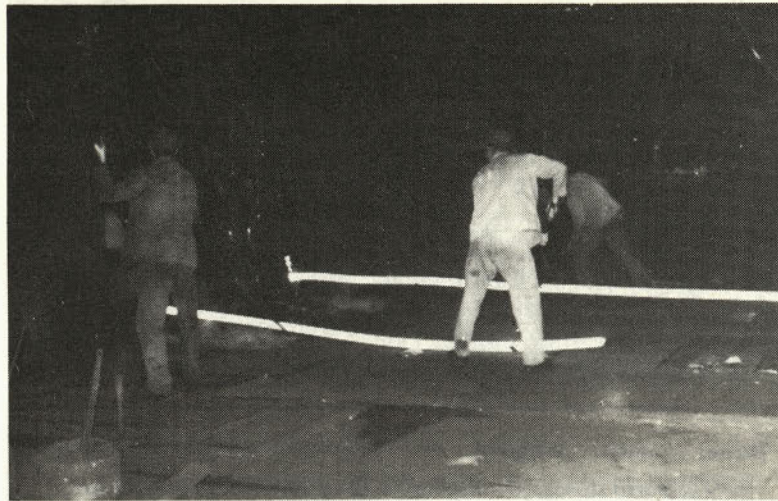
Valjarji smo specifično proizvodnjo (tu mislim v glavnem specialne profile) pričeli izdelovati leta 1954. Do danes imamo osvojenih nad 160 pozicij, od tega tretjino pozicij oplemenitimo z dodelavo v jeklovleku. Nekatere specialne profile smo opustili iz različnih vzrokov: majhne količine, naročnik se je preusmeril ipd. Danes je letna količina specialnih profilov okoli 5000 ton; od tega okoli 50 % izvažamo. Specialni profili se pretežno delajo v valjarni I; valjarna II je bolj usmerjena v standardne profile, pa tudi njeno postrojenje je težje prilagodljivo hitrim spremembam programov.

Načrtovanje in izdelava specialnih profilov zahtevata na vseh področjih več vlaganja in prizadevnosti. Strokovne literature na tem področju je zelo malo. Načrtovalci črpamo znanje v glavnem iz prakse. Uspeh takšne proizvodnje je samo v doslednosti načrtovanja priprave in izdelave. Da pri nas uspemo, ni zasluga samo tehnologov načrtovalcev. Izdelovalci pripomočkov, armature, kalibrerji valjev in ostali morajo svoje delo opraviti dosledno, sicer uspeha ni. Rezultat je tudi odvisen od direktnih izvajalcev – valjarjev. Največ prizadevnosti in doslednosti morajo vložiti predvaljarji in delovodje, zato ponavljam, da je za uspešno izdelavo potrebno vložiti nekaj več kot za standardno proizvodnjo. Zelo grešimo, ker hočemo s specifično proizvodnjo presežati količinsko proizvodnjo standardnih profilov. Mislim, da je zadnji čas, če želimo slediti zahtevi tržišča, da vso proizvodnjo jekla usmerimo v kvalitetnejši asortiment. Opustiti bomo morali tone, svoj uspeh pa gledati skozi dinar, dolar, marke. Da pa uspeh bo, je treba nujno temu ustrezno prilagoditi nagrajevanje. Vsi smo pod pritiskom količinske proizvodnje, ki je glavno merilo nagrajevanja, s tem pa kvaliteta pada. Vprašajmo se, kako dolgo bo še lahko tako!

Omenil sem že, da se del asortimenta proizvodnje jekla usmerja v dodelavo preko jeklovleka. Na tem področju smo do danes vlagali premalo. Jeklovlek je treba smatrati kot delno finalizacijo jeklarskih proizvodov. Naše instalacije proizvodnje jekla so za manjše količine, zato jih je nujno potrebno oplemeniti tudi preko jeklovleka in po možnosti nadalje v finalne izdelke. Le tako bo tudi finančni uspeh.

Pomen specialnih profilov je velik, ne samo za Železarno Štore temveč skupnega pomena, predvsem za predelovalno industrijo. Še vedno zasledimo, da predelovalci z obdelavo na raznih obdelovalnih strojih oblikujejo potrebne oblike profilov. V teh primerih je odpadki materiala tudi preko 50 % in dodatni stroški na obdelovalnih strojih. Analiza trga je na tem področju napravila premalo. Potrebno je, da se na tem področju z ustrežno ceno še razširi asortiment.

Prav je, da povemo, da naše valjarne poleg specialnih profilov valjajo tudi predprofile, specifične oblike standardnih profilov za nadaljnjo predelavo v jeklovleku; to je v pogledu oblike in specifično prilagojenih tolerancah. Poznam primere velikih problemov nekaterih jeklovlekov v svetu: s težavo dobijo ustrezne predprofile iz valjarn. Pri nas večino profilov vlečemo z enkratnim vlekom, v svetu pa z dvakratnim in več, večina zaradi neustreznih predprofilov. Proučiti je potrebno in še prepričati, kaj je ceneje v ustrezni kvaliteti. Vsi smo nastrojeni tako, da bi končni uspeh bil najboljši; zato se skuša z medsebojnim dogovarjanjem med jeklarjo, valjarno in jeklovlekom reševati tudi proizvodnjo, ki ni izdelana dosledno po načrtovani tehnologiji. Zavedam se, da takšnih potez sodobna tehnologija ne pozna. Vprašamo pa se, koliko vlagamo, da bi se pogoji dela izenačili s svetovno tehnologijo. To omenjam predvsem za tiste, ki gledajo enostransko, samo na svojo neposredno proizvodnjo, ne poznajo pa problemov ostalih proizvajalcev. Ne bi omenjal posameznih primerov, predlagam pa, da vsak na svojem področju napravi, kolikor je mogoče, tako bo skupen uspeh tudi večji. To naj bi bil apel za novo leto, ki bo, po praksi zadnjih let, verjetno še težje. Vendar s strpnostjo in doslednostjo izvajanja programov tudi uspeh ne more izostati. Tudi mlajši strokovnjaki se morajo prilagoditi našim pogojem dela, ki jih pač imamo na razpolago. Sigurno bi bilo lažje delati, če bi imeli na razpolago sodobne pogoje dela.

Od leta 1954 smo v Železarni Štore osvojili okoli 160 pozicij specialnih profilov.

Ta dolg uvod navajam, ker želim izraziti svoje osebno mnenje, kako usmeriti proizvodnjo verige jekla. Nimam točnih podatkov, vendar se govori, naj bi v valjarni I zmanjšali celotno proizvodnjo, zmanjšali ali celo ukinili valjanje specialnih profilov ali celo ukinili proizvodnjo v valjarni I ter se v valjarni II preusmerili v višjo kvaliteto jekla standardnih profilov. Vse zamišljene variante je nujno treba temeljito razmisliti in jih podpreti finančno in perspektivno.

Za višjo oziroma boljšo kvaliteto jekla že delamo vsa zadnja leta. Rezultata, ki bi sledil valjarnam in tržnim zahtevam, ni v zadostni meri. Predvsem gre tu za nekonstantnost kvalitete. Jeklarji si na tem področju sigurno prizadevajo; vprašamo pa se, ali smo jim nudili vse potrebno. Kako v današnji gospodarski situaciji vložiti potrebna sredstva, da bo jeklarna lahko napredovala v kvalitetnejši asortiment proizvodnje. Če se usmerimo samo na višji asortiment standardnih profilov, se je treba poleg možnosti vprašati, kakšna je in kakšna bo tržna situacija. Razmere zadnjih let so prvo merilo.

Če nameravamo zmanjšati ali celo ukiniti proizvodnjo specialnih profilov, se moramo vprašati:

Kdo bo nadomestil tržišče? Kako bo urejena preskrba predprofilov za jeklovlek? Mislim, da je treba na sedanje stanje in razvoj, ki je nujno potreben. Tržišče v pogledu specialnih profilov je premalo raziskovano – potrebe so. Kaj bi občasno delala valjarna I v zadnjih dveh letih, če ne bi bilo osvojenih toliko specialnih profilov.

Mislim, da se premalo zavedamo, kolikšen je kapital, koliko je vloženega truda, da imamo danes osvojeno specifično proizvodnjo v toliki smeri. To zahteva čas in prave ljudi; to je vloženo delo generacije, od tehnologov načrtovalcev do adjustaže, kontrole, pa preko komerciale. Če pretrgamo to kontinuirano nit, bo preteklo nekaj znoja, da se bomo vrnili na sedanje stanje. Treba pa je na izdelavi specifične proizvodnje, tu mislim predvsem na specialne profile, narediti nekaj več. Še vedno je ta proizvodnja sekundarnega značaja. Uspeh bi lahko bil večji, če bi se vsi zavedali, da k vsem nalogam, ki si jih planiramo, pristopimo z vso zavzetostjo. V pogledu postrojenja in tehnologije so še rezerve, ki jih ni moč zanemariti. Problem takšne specifične proizvodnje je, da zaradi večkratnih menjav dimenzije ni mogoče uvesti večje mehanizacije. Temu ustrezno je potrebno večje število delavcev, kar predstavlja največji problem.

Če svoje mnenje strnem in vzamem v obzir, da bo nastal problem količinske proizvodnje zaradi pomanjkanja vložka, predlagam, da se nadaljuje tradicija valjanja specialnih profilov in specifične proizvodnje za razvoj proizvodnje v jeklovleku. Z manjšimi izboljšavami postrojenja v valjarni in vzgojo delavcev bomo rešili specifično proizvodnjo manjše količine kvalitetnega asortimenta.

Vsem, ki bodo odločali o usmeritvi programov proizvodnje jekla, želim, da bodo imeli srečno roko, da zanamci ne bodo kazali na nerentabilne spomenike, kot jih lahko danes gledamo mi, ne toliko v Železarni Štore, vse preveč pa jih je v Jugoslaviji.

Ivan Čretnik

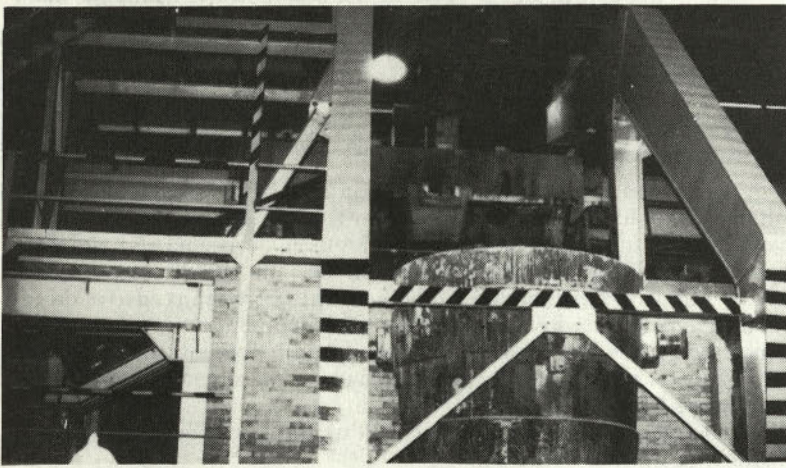
STORSKI ŽELEZAR – glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE – izhaja enkrat mesečno – Uredniški odbor: Tomažin Ana, Verbič Stane, Kragelj Jože, Marolt Boris, Kocman Vojko, Plaustainer Stane, Javeršek Branko – odgovorni in glavni urednik Pungartnik Oto. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (St. 421 – 1/72 z dne 20. 2. 1974) – tisk Aero Celje – TOZD Grafika – rokopiesov ne vračamo.

Novice iz našega podjetja

Pričenjamo z novo rubriko, v kateri bomo v letošnjem letu objavljali kratke novice iz proizvodnje pa tudi iz drugih dejavnosti Železarne. S to rubriko hočemo na kratek in jedrnat način obveščati o pomembnejših dogodkih v naših organizacijskih enotah. Upamo, da vam bo takšen način obveščanja všeč.

Dober začetek v Jeklarni

V jeklarni dosegajo v začetku leta za 10 % večjo dnevno proizvodnjo kot so jo dosegali v lanskem letu. Tako uspešna proizvodnja je predvsem posledica dobrega odnosa delavcev do proizvodnje in zmanjšanju zastojev v proizvodnji pod 10 % urnega fonda.

Remont v jeklarni

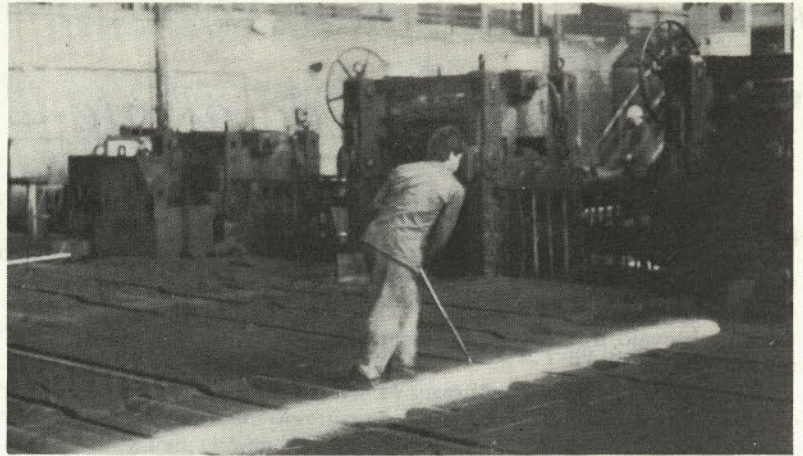
V marcu bodo v jeklarni izvedli remont, ki bo predvidoma trajal cel mesec. Glavna dela bodo izvajali na žerjavnih progah, ki jih je potrebno ojačati. Želja vseh je, da bi ta remont v čim krajšem času in čimbolj kvalitetno opravili.

Najvišja dnevna proizvodnja v valjarni I

V valjarni I so na začetku leta s proizvodnjo izjemno dobro startali in na delovno soboto dne 7. 1. 1989 dosegli rekordno dnevno količino proizvodnje v višini 267 ton, kar predstavlja največjo dnevno proizvodnjo v vseh 133 letih obstoja tega obrata. Od te proizvedene količine je bilo proizvedeno približno polovico ploščatega vzmetnega jekla za izvoz.

Čestitamo!

ŠTORSKI ŽELEZAR II. PRED 35. LETI

Izvoz valjarne II

V letu 1988 je valjarne II ob proizvodnji 111.000 ton izvozila 23.300 ton proizvodnje. V letu 1989 planirajo, naj bi ob isti količinski proizvodnji izvozili 30.900 ton. Gre za izvoz vzmetnega jekla in jekla za kovanje – torej za izjemno zahteven asortiman. V valjarni II že danes pri izvoznih količinah izvajajo 100 % kontrolo, ki je potrebna za zahtevne kupce iz konvertibilnega področja.

Posledice remonta v jeklarni

V valjarni II se iščejo možnosti za zmanjšanje posledic izpada gredic iz jeklarni, zaradi remonta v mesecu marcu, na ta način da predvidevajo svoj generalni remont v mesecu aprilu. In sicer že kar na začetku meseca. Remont bo izveden namesto remonta, ki je bil prvotno predviden v mesecu maju. Kljub temu valjarji ocenjujejo, da bodo potrebni izjemni naporji vseh, da se bo v proizvodnji nadomestil izpad naših gredic iz jeklarni.

Ugodno naročilo v livarni I

V livarni I so pričeli po daljšem času zopet dobivati ugodna naročila za proizvodnjo valjev. Tako so začeli že s proizvodnjo 229 komadov valjev za Bolgarijo, katerih teža naj bi znašala 158 ton. Upajo, da bo teh naročil v kratkem prišlo še več in želijo si, da bi svoje proizvodne kapacitete v popolnosti pokrili z naročili.

Koraki livarne II na konvertibilni trg

V livarni II trenutno tečejo izjemna prizadevanja za izvoz na zapad. Tako so v Italiji pri firmi MAC TRAK potrdili vzorce in v livarni II trenutno proizvajajo nulto serijo v količini 2 x po 1000 kom. ulitkov. Če bo kupec zadovoljen z izdelanimi serijami, bodo sledila še druga naročila.

Podobna situacija je v poslu s firmo ZF iz Passaua iz ZRN, ki je znan proizvajalec pogonskih sklopov, menjalnikov in reduktorjev, ki je že potrdil vzorčne komade in naročil 2 x po 2000 komadov ulitkov v skupni teži 80 ton. Tudi tu je pogoj za nadaljnja naročila uspešna izdelava teh ulitkov.

Trenutno že tečejo redne dobave za dve italijanski firmi, ki pa sta naročili ulitke v manjših količinah.

V livarni II pa veliko pričakujejo od posla za firmo BMW (vztrajniki za motorje, ki naj bi jih v Štorah odlivali in preko Cimosi Koper izvažali v ZRN). Trenutno se izdelujejo probni ulitki. Tudi tu se ob uspešni potrditvi kvalitete obeta izjemno obsežno in zahtevno naročilo.

V livarni II se še nadalje dajejo ponudbe za izvoz na zahod, kjer so zelo ugodne prodajne cene in je možno zagotoviti serijska naročila. Res pa je tudi, da na tem trgu vladajo izjemno visoke kvalitetne norme, ki jih je potrebno osvojiti.

Prepričani smo, da bodo naši livarji uspeli pri svojem prodoru na zahtevni zahodni trg.

Usmerjanje v izvoz tudi v mehanski obdelavi

Tudi v mehanski obdelavi spoznavajo nujnost usmerjanja v izvoz in tako bodo poleg že omenjenih 229 valjev v Bolgarijo, ki jih bodo odlili v livarni I obdelali še 4 valje za Italijo in 18 valjev za ZDA. Te izvozne lastovke naj bi pomenile kljub vsemu začetek izvoza tudi na tem področju proizvodnje, za katerega smo do nedavnega mislili, da za izvoz ni možnosti. Smatramo, da bodo tudi na tem področju sklenjeni še drugi izvozni posli, ki naj bi zaradi omejenosti domačega trga pomenili perspektivo za to proizvodnjo.

Poraba elektrike v Železarni

V decembru smo porabili 14,5 milijonov kilovatnih ur električne energije. Cena za eno kilovatno uro je znašala 194 din, tako smo za električno energijo za ta mesec plačali 2,84 milijarde dinarjev brez prispevka v višini 30 %, ki naj bi se plačeval za razširjeno reprodukcijo elektrogospodarstva. Železarna Štore porabi 2 % električne energije v Sloveniji. Ta procent je bil bistveno večji ko je obratoval še plavž, ko smo porabili povprečno na mesec 22 milijonov kilovatnih ur. S prenehanjem obratovanja plavža smo vrnili elektrogospodarstvu moč 10 megavatov.

Akcije transporta

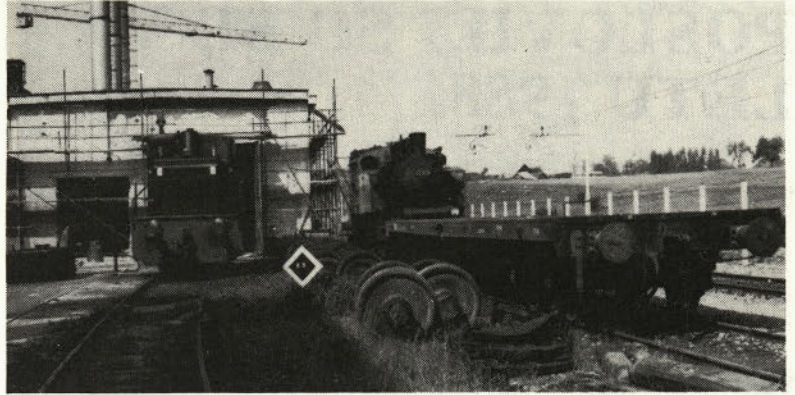
V našem transportu so v decembru imeli izjemno veliko dela in so npr. 14. 12. 1988 naložili 1336 ton, 20. 12. pa 1386 ton. Običajno nalagajo 400 do 500 ton dnevno. Raztovorili so tudi precejšnje količine za našo proizvodnjo in sicer 6588 ton gredic, 13.000 ton reprodukcijskega materiala za jeklarno in 702 tone koksa za livarno. Po njihovih ocenah je bilo potrebno za izvedbo takšnih zahtevnih nalog izjemno veliko prizadevanje vseh delavcev transporta. Ob tem pa z zadovoljstvom ugotavljajo, da v Železarni sodelovanje transporta z vsemi obrati ostaja na izjemno visoki ravni in da je vedno bolj prisotna skupna zavest.

Boljša izraba novega tovornjaka

V mesecu juliju lanskega leta so v transportu nabavili tovornjak TAM 260. To je tovornjak s 16 tonami nosilnosti in kiper prikolico. Za boljše izkoriščanje tega tovornjaka so v TOZD transport poskrbeli tako, da opravljajo tudi vožnje za tuje naročnike s tem tovornjakom.

Želja iz transporta

Želja delavcev transporta je, da naj bi v letošnjem letu nabavili Diesel lokomotivo za premik. Za to lokomotivo imajo zelo ugodno ponudbo, saj gre za rabljeno lokomotivo, katere cena ne bi bila pretirana. Kljub poznani težki finančni situaciji v železarni upajo, da bodo to lokomotivo uspeli nabaviti, saj garantirajo, da bo dobro izkoriščena in da bomo od nje imeli koristi vsi.

Novosti iz našega inženiringa

V inženiringu na plinskem področju trenutno poteka intenziven razvoj novih vrst plinskih gorilnikov in rekuperacije. V realizaciji je rekuperacijsko ogrevno mesto z integriranim plinskim gorilnikom za 50-tonsko ponovco v naši jeklarni.

Na elektrotermičnem področju se nadaljuje poslovno sodelovanje s firmo ABB (Asea Brown Boveri) in v realizaciji je izgradnja indukcijske lončne peči z dvema loncema za MIN NIŠ.

V inženiringu širijo nudenje industrijske opreme na področju kompleksnih postrojenj. Tako so ponudili izdelavo talilnice z elektro pečmi za Sovjetsko zvezo in talilnico s kupolkami v duplex postopku s sistemom vračanja odpadne toplote in čiščenja dimnih plinov za Demokratično republiko Nemčijo.

Pomoč blagajni vzajemne pomoči

Blagajna vzajemne pomoči ima trenutno že preko 1050 članov. Na zadnji seji Izvršnega odbora sindikata je glede na pozitivno vlogo, ki jo igra blagajna vzajemne pomoči pri razreševanju socialne problematike bil odpisan dolg, ki ga je imela blagajna napram sindikatu Železarne. Prav tako je nekaj dni kasneje delavski svet DO sprejel sklep o tem, da se odpiše tudi dolg blagajne vzajemne pomoči delovni organizaciji. Z razrešitvijo teh starih dolgov v blagajni vzajemne pomoči obljublajo še večjo pomoč svojim članom.

KONZOLNI VARILNI STROJ ZNA-S-20

Redkokatera panoga se v svetu razvija hitreje od varilstva. Vse večja konkurenca na tržišču izpodriva običajne, že znane postopke varjenja, kot so plamensko, ročno – obločno varjenje; pač pa se vse bolj uveljavljajo polavtomatski in avtomatski postopki varjenja.

Proizvajalci varilnih strojev se usmerjajo v izdelavo avtomatov oziroma robotov z elektronskim ali numeričnim krmiljenjem.

Tudi v Železarni poskušamo slediti razvoju varjenja, kolikor nam pač dopuščajo finančna sredstva.

Tako smo od 80. leta uvedli, poleg običajnih znanih ročnih postopkov varjenja, še varjenje po MIG, MAG in EPP postopku ter rezanje s plazmo, preteklo leto pa smo nabavili še konzolni varilni stroj z vrtljivo napravo, pri katerem se hitrost varjenja poveča kar nekajkrat glede na ostale ročne postopke varjenja.

Konzolni varilni stroj ZNA – S-20, proizvajalca TPK Zagreb, omogoča varjenje, navarjenje ter celo toplotno rezanje, ob stalnem upoštevanju kvalitete, ekonomičnosti, varnosti pri delu in ekološke zaščite.

Sestavljen je iz:

- vozička s štirimi kolesi, ki se vozi po progi;
- stebra, ki je preko kroglično, aksialno – radialnega ležaja vezan na voziček;

- suporta za dvig in spust konzole;

- konzole za nošenje varilne glave.

Kinematika konzolnega varilnega stroja ima naslednje prostostne stopnje:

- Voziček opravlja vožnjo po progi. Opremljen je s pogonom na regulirano vožnjo od 0,25 do 2,5 cm/s.

- Steber je nameščen na voziček in ima možnost zasuka za $\mp 180^\circ$ okoli vertikalne osi.

- Dviganje suporta s konzolo na stebri je izvedeno z gallovo verigo z el. motorjem brez regulacije.

- Pomik konzole, ki se vodi v suportu, izvajamo s pomočjo regulirnega pogona in preko zobate letve od 0,2 do 2 cm/s.

Varilna oprema konzolnega varilnega stroja se sestoji iz varilnega usmernika jakosti 1200 A, varilne glave za varjenje pod praškom, katera je nameščena na čelu konzole. Varilna glava lahko zavzame lego v simetrali konzole ali 90° glede na simetralo, pri tem lahko zasukamo glavo za 45° od vertikalne ravnine, na kateri je nameščena glava. Na njej je navit kolut žice, teže 35 kg, od $\varnothing 2$ do $\varnothing 5$ mm, s hitrostjo podajanje žice 0,5 do 5,2 cm/min.

Postopek varjenja pod praškom se uporablja pri gradnji rezervoarjev, tlačnih posod, izdelavi cevi, varjenju nosilcev raznih konstrukcij, raznih navarjenjih, reperturnih varjenjih itd.

Značilne prednosti konzolnega varilnega stroja po EPP postopku so:

- večji učinek odtaljevanja dodatnega materiala v primerjavi z vsemi drugimi postopki;

- električni oblok je pokrit, posebna zaščitna sredstva varilcev niso potrebna;

- toploto, ki jo daje oblok, je koncentrirana in dobro izolirana z žlindro, kar omogoča velik uvar;

- velik toplotni izkoristek;

- velik izkoristek dodatnega materiala;

- velika hitrost varjenja;

- priprava robov navadno ni potrebna.

Pri tem postopku varjenja gori oblok v prostoru (kaverni), ki je obdan z žlindro, nastajajočo pod nasutim praškom. Zato je varjenec v vsakem trenutku zavarovan pred vplivom atmosfere. Varjenje pod praškom ima nekatere metalurške posebnosti, ki se odražajo v zelo aktivnem medsebojnem reagiranju taline žlindre in taline kovine. To se izraža v izdatni redukciji posameznih elementov iz praška, kar daje varjenju pod praškom poseben pomen.

V mesecu decembru smo od proizvajalca TPK Zagreb dobili samonastavljivo obračalno napravo ZO – SP – 10, katera spada v sklop konzolnega varilnega stroja in omogoča varjenje okroglih predmetov od premera 200 do 38000 mm in od debeline 6 mm navzgor.

Konzolni varilni stroj z varjenjem pod praškom in obračalno napravo je sedaj v Železarni naš najsodobnejši varilni stroj, s katerim dosegamo večjo kvaliteto in še večjo ekonomičnost, kot pri vseh drugih postopkih varjenja. Zato si v bodoče želimo še podobne sodobne stroje na področju varjenja.

Jernej TURNŠEK

POSLOVILI SO SE V LETU 1988

V naši delovni organizaciji imamo že vrsto let ustaljeno prakso, da ob koncu leta vabimo na skupen klepet tudi vse tiste sodelavce, ki so se v tekočem letu upokojili.

To srečanje je bilo 26. decembra v Domu železarjev.

Lani se je upokojilo skupaj 102 delavcev. Redno upokojenih je 55, invalidsko 9, predčasno se je upokojilo 27 delavcev, starostno 10 delavcev in eden družinsko.

Vsi ti so seveda bili vabljeni. Vabilu se je odzvalo veliko število in sicer 76 novih upokojencev. Prejeli so denarno nagrado (to prakso imamo dve leti – prej knjižne nagrade), koledarje, in seveda iskrene čestitke za veliko sreče in zdravja v novem letu. Goste so pozdravili: podpredsednik KPO tov. Gajser Stane, predsednik konference sindikata tov. Franulič in predstavniki Sektorja za kadre in splošne zadeve.

Zbrane sem obiskala v času podeljevanja daril in čestitk, tako da je bilo vzdušje že prav prijetno. Ker se je bližalo kosilo, sem morala pohiteti, da sem naredila nekaj posnetkov in pokramljala s štirimi upokojenimi.

Z Olgo Mastnakovo, upokojenko Sektorja za kadre in splošne zadeve, sva najprej spregovorili o začetnih vtisih prvih dveh mesecev upokojitve. Zadovoljna je, vendar je pokojnina zelo nizka. Sicer ve, da je v začetnih mesecih to običajno, vendar smatra, da ta sistem nikakor ni vreden. Nekakšen šok je že, ko se ti življenje v pokoju začne povsem drugače; drugi šok pa je, ko sprejmeš prvo pokojnino. Tov. Olga je na primer sprejela 600.000 din, kar je več kot dvakrat manj, kolikor bi sprejela osebne dohodke. Meni, da bi bilo potrebno to sistemsko rešiti drugače, saj moraš tudi prve mesece upokojitve preživeti, kar je še z normalnimi osebnimi dohodki za večino ljudi težko.

Tov. Olga Mastnak v razgovoru z bivšim sodelavcem

Tov. **Anton Rozman** se je redno upokojil v marcu 1988. Je upokojenec modelne. Z ženo živi v Kompolah in veliko pridelava doma, saj ima 4 ha zemlje. Pokojnine ima več kot 50 odstotkov manj od osebne dohodke. Počuti se dobro. Njegov hobi je lov. Veliko trofej krasi njegov dom. Za srnjakovo trofejo je dobil tudi medaljo.

Dolčas tov. Antonu torej ni. Ob dobrem telesnem počutju uživa za službene dneve upokojitve. Novo leto je preživel skupaj v družinskem krogu; to mu največ pomeni. Zahvalil se je za čestitke in darilo.

Johan Karl med bivšimi sodelavci (tretji z leve)

Zbrani upokojenci leta 1988 ob veselem pomenkovanju

Pinter Alojz upokojenec Mehanske obdelave sprejema čestitke in darilo od mag. Gajserja

Tov. **Ana Borovšak** je upokojenka TOZD-a Gradbeno stanovanjskega komunalnega gospodarstva. Delala je kot čistilka in se pri 55. letih starosti upokojila. S 320.000 din pokojnine je kar zadovoljna, saj ima v Kompolah, kjer živi z možem, tudi zemljo, kjer pridelajo najnujnejše.

Tov. Ana je strastna gobarka. Tudi njen mož ji pri tem dela konkurenco. Kadar je možnost nabiranja gobe in Ani je v posebno veselje, da te potem proda na tržnici (ne samo zaradi zaslužka). Tov. Ana že od nakdaj rada prodaja na tržnici; nekako ji je to priraslo k srcu.

Zelo je bila vesela darila; pravi, da ga ni pričakovala.

Tov. **Karl Johan** je redno upokojen šele od 15. 12. 1988. Je upokojenec Valjarne I. Prve pokojnine še ni prejel, vendar je pripravljen na to, da bo nizka.

Tov. Karli živi v Javorjih pri Gorici pri Slivnici. Ima kar precej zemlje (5 ha), tako da ima veliko dela; od tega ima najraje delo v vinogradu.

Bil je 10 let lovec. In zakaj to ni več? Tov. Karli pravi, da je premalno divjadi in je lov postal manj zanimiv. Po 32-letni delovni dobi se zdravstveno in sicer počuti dobro in meni, da mu bo v pokoju lepo ob zmanjšanih skrbih.

Takole so povedali naši štirje »novejši« upokojenci. Veseli smo lahko, da so kar zadovoljni s svojim drugačnim obdobjem dela in življenja.

Zelim jim, da jim bo to obdobje dolgo, čim bolj brezskrbno, pestro in zdravo. S to željo voščim srečno novo leto 1989 tudi vsem ostalim upokojenim železarjem.

Pa še nekaj, spoštovani upokojenci! Da bi naši stiki ostali tesnejši (srečanja so žal kar preredko), vas vabimo, da se nam oglasite s kakšnim pisemcem in nam poveste, kako živite, kako preživljate svoje dni. Veseli bomo vsakega vašega sporočila.

Torej velja! Naslov je: Uredništvo Štorskega železarja, Železarna Štore. Srečno!

Ana T.

Vsem, ki so se upokojili v letu 1988 se zahvaljuje za njihov delovni prispevek

Uredniški odbor

SREČANJE UPOKOJENCEV JEKLARNE

Dan, ki so ga vsi udeleženi upokojenci Jeklarne obeležili kot poseben dogodek, je bil v ponedeljek, 19. decembra. Bivši sodelavci so upokoje-nim jeklarjem pripravili topel sprejem v Domu železarjev in jim s tem najlepše izrazili misel in besede, da niso pozabljeni.

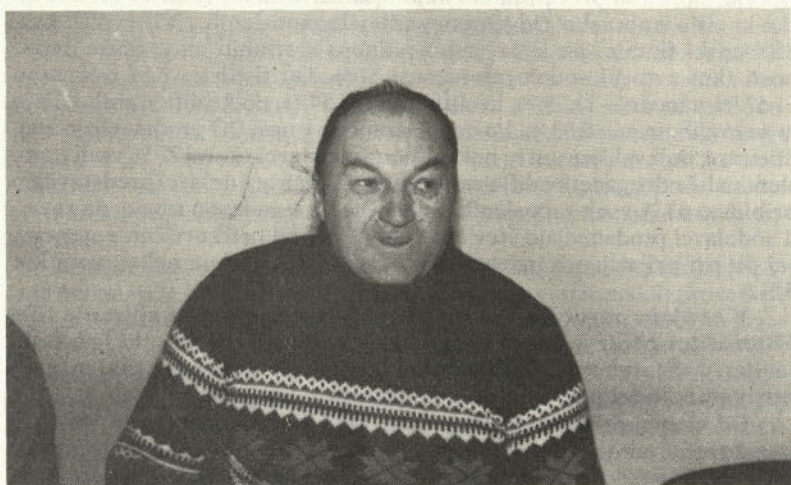
V tem smislu jih je pozdravil tudi vodja TOZD-a tov. Bračun in pred-sednik sindikata Jeklarne tov. Burič, ki sta na kratko obudila spomine na skupne dni službovanja v Jeklarni, govorila o uspehih in težavah tega obrata kjer so mnogi upokojenci delali vrsto let. Zaželela sta jim sreče in zdravja v novem letu in izrazila željo, da se še naprej srečujejo.

Od šestdesetih vabljenih se je srečanja udeležilo kar 40 upokojenih jeklarjev.

Pogovorajala sem se samo s štirimi udeleženci, saj je že bilo na vrsti kosilo in moja radovednost ob tem prijetnem opravilu res mora počaka-ti.

Sogovorniki so bili:

Franc ŽAVSKI, Franc GODEC, Alojz ZELIČ in Franc ŠMERC

Tov. **Franc ŽAVSKI** je invalidsko upokojen 14 let. Vseskozi je delal v Jeklarni. Povedal je, da je v jeklarni delal vse, kar je bilo potrebno.

V pokoju se počuti dobro. Ima dosti zemlje, ki jo obdeluje s pomočjo sestre in svaka. Je namreč samski, nima družine. Pokojnine dobi 310.000 din in še od te nekaj privarčuje, ker vse pridelava doma.

Ob prostem času mu je v zabavo televizija.

Feliks Jerič in Franc Godec.

Tov. **Franc GODEC**, ki živi na Botričnici v Šentjurju, je upokojen 10 let. Z 42-letni delovne dobe je bil redno upokojen. Zadnji dve leti je v Jek-larni delal kot skrbnik objektov.

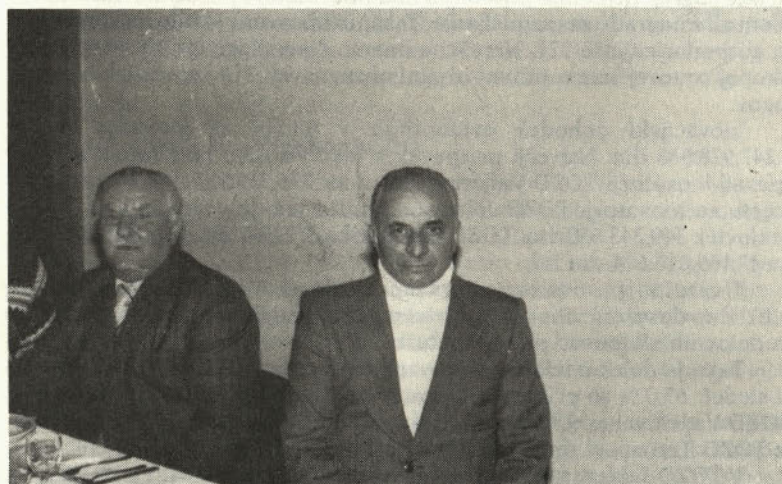
V pokoju počne marsikaj. Nekaj časa mu odvzame skrb za obdelavo zemlje, predvsem pa mu je v veselje sadjarstvo – to mu je nekakšen hobi. Dolgčas mu ni nikoli. O dogodkih v železarni se seznanja preko Štorskega železarja, bivše sodelavce redko srečuje.

Pokojnine ima 700.000 din. Skromnosti je že od mladosti navajen, tako da s tem denarjem z ženo nekako shajata.

Novo leto je pričakal kar doma v družinskem krogu, skupaj z otroci.

Direktor jeklarne Peter Bračun, dipl. ing. je spregovoril upokojenim sodelavcem...

Ludvig Pečnik in Alojz Zelič

Tov. **Alojz ZELIČ** živi v Gorici pri Slivnici in je upokojen že 8 let. Z-dnjih 10 let je delal kot skupinovodja v pripravi vložka. Ima 40 let delovne dobe. Pokojnine ima 440.000 din. Doma ima nekaj zemlje, tako da pridelava zelenjavo in nekaj sadja, sicer bi še težje živel. Z ženo se zadržujeta bolj doma, tudi novo leto sta pričakala skupaj z otroci in vnučki, ki so mu še v posebno veselje. V prostem času ima tov. Alojz zanimiv hobi: knjige. Ve-liko jih je nakupil v teh letih, predvsem ima rad razne leksikone, priroč-nike; to mu pomeni način izobraževanja.

Za tovrstno srečanje, ki ga organizira njegov bivši TOZD, tov. Alojz meni, da je to zelo pozorno do bivših sodelavcev, saj se tako lahko veliko pomenijo in izvedo drug o drugem, kako živijo.

Na desni Franc Šmerc.

Franc ŠMERC iz Zvodnega je upokojen 22 let. Upokojen je bil in-validsko s 30. leti delovne dobe. Nazadnje je delal v Jeklarni kot bruslač ingotov. Ima 490.000 din pokojnine. Z ženo sta sama in je zaradi njene bo-lehnosti večinoma za vsa dela na zemlji sam. Zdravje mu še kar služi. Ve-sel je takšnih srečanj, predvsem kadar so skupaj sami jeklarji, saj se tako lahko več pomenijo.

Ana T.

Dejavnost inovatorjev v letu 1988

V letu 1988 je 162 predlagateljev prijavilo 147 novih predlogov. Ti inovatorji predstavljajo 4,75 % zaposlenih v naši DO.

Največ predlogov so prijavili inovatorji v TOZD Vzdrževanje in sicer 30,06, DSSS 28,67, TOZD Livarna I 17, TOZD Valjarna II 12,84, TOZD Energetika 12,70 itd.

Od teh predlogov jih je bilo največ namenjenih za realizacijo v TOZD Valjarna II in sicer 25, TOZD Livarna I 21, TOZD Livarna II 20, TOZD Vzdrževanje 15, TOZD Jeklarna 15 itd. Poleg novih predlogov so se na ustreznih samoupravnih organih obravnavale tudi inovacije, ki so prišle v poštev za II, III, IV ali V. leto uporabe predloga. Teh inovacij je bilo 129.

Prav tako so samoupravni organi obravnavali tudi tiste inovacije, ki so bile nagrajene z enim posebnim nadomestilom, s pavšalnim nadomestilom ali z nagrado za razmišljanje. Takšnih obravnav je bilo na komisijah za gospodarjenje še 171. Nerešene imamo 4 predloge ter 10 zavrnjenih. Skupaj so torej samoupravni organi obravnavali 314 inovacijskih predlogov.

Inovacijski dohodek evidentiran v Službi za inovacije znaša 2.247.928.668 din. Največji prispevek k tako visokim rezultatom so prispevali inovatorji TOZD Valjarne II in sicer 776.735.982 din. Na drugem mestu so inovatorji TOZD Jeklarne 396.014.323 din. Sledijo jim: TOZD Jeklovlek 349.243.650 din, TOZD Energetika 272.748.596 din, TOZD Livarna II 169.010.614 din itd.

Ti rezultati pa niso samo plod inovatorjev matičnih TOZD, ampak so bili delno doseženi z inovacijami delavcev iz drugih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti skupnih služb.

Tako je delež udeležbe v inovacijskem dohodku za TOZD Valjarna II sledeč: 65,0 % so prispevali inovatorji Valjarne II, 19,2 % inovatorji iz TOZD Vzdrževanje, 9,7 % inovatorji iz TOZD Energetika, 1,1 % inovatorji iz TOZD Transport ter 5,0 % inovatorji iz DSSS.

V TOZD Jeklarna, ki je po prihrankih na drugem mestu je delež inovacijskega dohodka domačih inovatorjev 69,1 %, sledijo jim inovatorji iz TOZD Vzdrževanje z 20,2 %, iz Transporta 6,6 %, iz Energetike 1,6 % ter inovatorji skupnih služb z 2,5 %.

Tako vidimo, da je inovacijski dohodek temeljne organizacije plod inovatorjev iz skoraj vseh sredin, kar seveda je odvisno od vsebine problemov, ki jih inovatorji s skupnimi močmi uspešno rešujejo.

Avtorjem inovacijskih predlogov je bilo za posebna nadomestila izplačano skupno 86.863.144 din oziroma 3,86 % od inovacijskega dohodka (v letu 1987 komaj 2,78 %). Posebna nadomestila se skladno s pravilnikom izplačujejo, če je osnova za izplačilo ekonomski efekt (gospodarska korist) inovacije. Kjer ni možno izračunati ekonomskega efekta, (ni elementov za izračun), nagradimo avtorje inovacijskih predlogov s pavšalnimi nagradami, katerih podlaga je trimesečni povprečni osebni dohodok DO, revaloriziran vsake tri mesece. Ob tem se seveda upoštevajo tudi faktorji, ki vplivajo na višino pavšalnega nadomestila in se gibljejo od 0,3 do 1,2.

Višina posebnih nadomestil v % je po posameznih TOZD precej različna. Tako znaša v TOZD Kontrola kakovosti 9,59 %, v TOZD Valjarna I 8,91 %, v TOZD Vzdrževanje 8,83 %, v TOZD Livarna II 7,22 % itd.

Najnižji je bil ta % v TOZD Valjarna II in sicer 2,10 %. Seveda moramo pri tem vedeti, da na ta procent vplivajo faktorji ustvaritvene sposobnosti in zaradi degresivne lestvice posebnih nadomestil tudi višina prihrankov. Višji, ko je prihranek, nižji je procentni delež posebnega nadomestila.

Za primerjavo s prejšnjimi podatki naj navedem še višino sredstev, ki so bila v posameznih sredinah porabljena za posebna nadomestila. V TOZD Jeklovlek je bilo porabljenih 17.005.989 din, v TOZD Valjarna II 16.336.161 din, v TOZD Jeklarna 13.107.736 din itd.

Od skupno 162 predlagateljev novih predlogov jih je bilo 14,81 % z visoko, 8,64 % z višjo, 32,10 % s srednješolsko izobrazbo, 10,50 % visokokvalificiranih, 24,08 % kvalificiranih, 8,02 % polkvalificiranih in 1,85 % nekvalificiranih. Če primerjamo te podatke s podatki iz leta 1987 vidimo, da se je v letu 1988 najbolj občutneje povečal procent inovatorjev s srednjo izobrazbo (1987: 28,33 %, 1988: 32,10 %), zmanjšal pa procent inovatorjev z višjo izobrazbo (1987: 16,11 %, 1988: 8,64 %).

Pri ostalih kvalifikacijskih strukturah bistvenih sprememb ni bilo. Če število inovatorjev iz posameznih kvalifikacijskih skupin primerjamo s številom zaposlenih po posameznih kvalifikacijskih skupinah znotraj DO vidimo, da so procentualno najbolj angažirani inovatorji z visokošolsko in višjo izobrazbo. Od skupnega števila zaposlenih v VII in VIII kvalifikacijski skupini jih je pri neposrednem kreiranju inovacijske dejavnosti (kot avtorji) sodelovalo skoraj 31 %. Od tistih z višjo izobrazbo 11,67 %, s srednjo 11,75 %, kvalificiranih 3,54 %, polkvalificiranih 1,25 % in nekvalificiranih 0,63 %. Po drugi strani pa v naši DO predstavljajo kvalificirani, polkvalificirani in nekvalificirani delavci skoraj 77 % vseh zaposlenih ali še drugače: kvalificirani in polkvalificirani delavci predstavljajo približno 63 % vseh zaposlenih v naši DO. Iz tega jasno izhaja, da ravno ti sodelavci predstavljajo številčno največji – žal neizkoriščen potencial, saj jih pri prijavljanju inovacijskih predlogov sodeluje nekaj manj kot 5 %.

V svojem poročilu bi se navezal še na natečaj za zbiranje idej »Razširitev proizvodnega programa v Železarni Štore«, ki je bil objavljen v »Štorskem informatorju« št. 37, ki je sicer še aktualen, zato pozivamo sodelavce k sodelovanju tudi v letošnjem letu.

Od skupaj prijavljenih idej v letu 1988 je strokovni organ »Svet za raziskave in razvoj« pozitivno rešil in nagradil 7 predlogov oz. njihovih avtorjev, 5 predlogov je zavrnjenih, 6 pa jih je v postopku pridobivanja ustreznih mnenj za dokončno obravnavo.

Za konec poročila bi navezal še nekaj razmišljanj o vplivu inovacijske dejavnosti na nivoju SRS in sicer dejstvo, da je dejanski delež inovacijskega dohodka v skupnem dohodku slovenskega gospodarstva ocenjen na 4–5 %, čeprav je knjigovodsko izkazanega mnogo manj, kar je posledica nezadostnega znanja in informiranja.

Mnenja sem, da so oblikovani osnovni pogoji za prehod v višjo fazo inovacijske dejavnosti na poti v inovacijsko družbo, ki je eden glavnih vzvodov za izhod iz sedanje krize.

SEDLAR BOJAN

Obravnavane inovacije

Komisija za gospodarjenje TOZD JEKLOVLEK je na 8. redni seji dne 29. decembra 1988 pri obravnavi inovacij sprejela naslednji sklep:

1. Inovacijski predlog tov. Jožeta Nunciča iz TOZD Jeklovlek in Zorana Cvahteta iz TOZD Vzdrževanje št. 1667, »SPREMEMBA MOKREGA FILTRA E 241«, se sprejme.

Avtorjema pripada pavšalno nadomestilo kot akontacija in pet posebnih nadomestil.

Komisija za gospodarjenje TOZD MEHANSKA OBDELAVA je na 4. redni seji dne 23. decembra 1988 pri obravnavi inovacij sprejela naslednji sklepa:

1. Za inovacijo tov. Rajka Groska, Damjana Zapuška, dipl. ing. in Mihaela Kristana iz sektorja PKP MO št. 1479, »VPENJALNI ELEMENTI ZA WOHLHAUPTER GLAVE«, se odobri prvo posebno nadomestilo na osnovi ekonomskega efekta v višini 18.689.556 din in faktorja ustvaritvene sposobnosti 2 b.

2. Inovacijski predlog tov. Janeza Doberška in Ferda Orlčnika iz TOZD Mehanska obdelava št. 1676, »ORODJE ZA UPOGIBANJE ROČIC (PRIKLOPNA SEDLA)«, se sprejme.

Avtorjema pripada pavšalno nadomestilo kot akontacija in pet posebnih nadomestil.

Komisija za gospodarjenje TOZD ENERGETIKA je na 4. redni seji dne 27. decembra 1988 pri obravnavi inovacij sprejela naslednje sklepe:

1. Inovacijski predlog tov. Viktorja Logarja, dipl. ing. in Mirka Podgornika, ing. iz TOZD Energetika št. 1484, »OBRATOVANJE ČN BREZ KOMPENZACIJSKEGA BAZENA«, se sprejme.

Avtorjema pripada pavšalno nadomestilo kot akontacija in pet posebnih nadomestil.

2. Inovacijski predlog tov. Leona Leskovška, dipl. ing., Matjaža Zakojška, dipl. ing. in Josipa Čagalja, ing. iz TOZD Energetika št. 1680, »PRIKLJUČITEV DINAMIČNE KOMPENZACIJSKE NAPRAVE 2 x 200 kVAR na 500 V ZBIRALKE TP VALJARNA II«, se sprejme.

Avtorjem pripada pavšalno nadomestilo kot akontacija in pet posebnih nadomestil.

3. Inovacijski predlog tov. Janeza Jazbinška iz TOZD Energetika št. 1618, »KORIŠČENJE ODPADNE TOPLOTE PRI SPREMEMBI OGREVANEGA MEDIJA ZA UPLINJEVANJE TEKOČEGA KISIKA«, se sprejme.

Avtorju pripada pavšalno nadomestilo kot akontacija in pet posebnih nadomestil.

4. Inovacijski predlog tov. Janeza Jazbinška iz TOZD Energetika št. 1580, »UPORABA VODE IZ Š II V SISTEM Š I«, se sprejme.

Avtorju pripada pavšalno nadomestilo kot akontacija in pet posebnih nadomestil.

5. Inovacijski predlog tov. Josipa Čagalja, ing. Matjaža Zakojška, dipl. ing., Leona Leskovška, dipl. ing. in Srečka Krajncja iz TOZD Energetika št. 1675, »PRIKLJUČITEV 35 KV KOMPENZACIJE JALOVE ENERGIJE MOČI 5 MVAR V RTP LIPA NA SEKUNDARNO STRAN TRANSFORMATORJA 20 MVA«, se sprejme.

Avtorjema pripada pavšalno nadomestilo kot akontacija in pet posebnih nadomestil.

(Nadaljevanje na 9. strani)

PRAVNI VIDIKI IN ZAKONSKO UREJANJE TEHNOLOŠKIH VIŠKOV V DO

I. UVOD

Ob prizadevanjih za prestrukturiranje gospodarstva se čedalje bolj pojavljajo problemi ekonomskih in tehnoloških presežkov. Veljavni 32. člen Ustave SFRJ obvezuje DO, da same ali sporazumno z drugimi DO po načelih vzajemnosti in solidarnosti zagotavljajo sredstva za zaposlovanje, prekvalifikacijo in uresničevanje pridobljenih pravic delavcev, če njihovo delo ni več potrebno, ali če preneha delovati DO.

Izrecno je v sami Ustavi predpisano, da v primeru, ko zaradi tehnoloških in drugih izboljšav, ki prispevajo k večji produktivnosti dela in k večjemu uspehu DO, delavčevo delo ni več potrebno, delavec ne more izgubiti lastnosti delavca te organizacije, dokler se mu ne zagotovi drugo delovno mesto, ki ustreza njegovim sposobnostim in kvalifikacijam. Navedena ustavna določba sicer govori samo o tehnoloških in drugih izboljšavah, zaradi katerih delavčevo delo v DO ni več potrebno; vendar moramo ugotoviti, da se pogosto pojavljajo presežki delavcev kot tehnološki presežki in presežki zaradi ekonomskih težav. Ekonomske težave zahtevajo prestrukturiranje proizvodnje, tehnološke izboljšave in racionalno kadrovske politiko. Sicer pa nastanek viškov s strani materialne in socialne varnosti niti ni pomemben. Sistem delovnega prava ne zagotavlja delavcu le trajnosti materialne in socialne varnosti, ampak tudi trajnost zaposlitve – še več: trajno delo. Določilo Ustave (159. člen) pove, da delavcu lahko preneha delovno razmerje pod pogoji in na način kot to določa zakon.

Delovno pravna zakonodaja predvideva možnost prenehanja delovnega razmerja le kot izjemo v okviru razreševanja ekonomskih presežkov delavcev (prenehanja DO). Zaradi tega se ob upoštevanju pozitivne pravne ureditve, ki delavcu zagotavlja trajnost zaposlitve, akcija usmerja v pravno opredelitev osnov in meril za ugotavljanje, kdo izmed delavcev je odveč, kakšne pravice ima in kako je potrebno urejati postopek pri ugotavljanju teh pravic. Celotna akcija je torej usmerjena na področje pravnega in samoupravnega urejanja. Trdnost zaposlitve ne daje DO dovolj maneverskega prostora za ustrezno kadrovanje, ki ga zahteva prestrukturiranje proizvodnje oz. gospodarstvo.

Obrađnavane inovacije

(Nadaljevanje z 8. strani)

Komisija za gospodarjenje TOZD TRANSPORT je na 6. redni seji dne 26. decembra 1988 pri obravnavi inovacij sprejela naslednji **slep**:

1. Inovacijski predlog tov. Marjana Solareviča iz TOZD Transport št. 1688, »IZBOLJŠAVA PRI PREVOZU KONTEJNERJA NA DEPONIJU«, se sprejme.

Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

SVET ZA RAZISKAVE IN RAZVOJ (strojništvo) je na seji dne 9. decembra 1988 pri obravnavi inovacijskih predlogov prispelih na natečaj sprejel naslednja **sklepa**:

1. Inovacijski predlog tov. Ota Pungartnika, dipl. pol. iz sektorja Kadri in splošne zađeve št. 1655, »LITA GRELNA PLOŠČA ZA ŠTEDILNIKE S PLINSKIM OGREVANJEM«, se sprejme.

Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

2. Inovacijski predlog tov. Franceta Nosana, dipl. ing. iz TOZD Vzdrževanje št. 1657, »KOMPENZACIJA JALOVE ENERGIJE«, se sprejme.

Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

SVET ZA RAZISKAVE IN RAZVOJ (strojništvo) je na seji dne 27. decembra na natečaj sprejel naslednje **sklepe**:

1. Inovacijski predlog tov. Ivana Judeža iz TOZD Livarna II št. 1625, »IZBOLJŠANJE IZPLENOV IN ZNIŽANJE IZMEČKA«, se sprejme.

Avtorju pripada pavšalno nadomestilo.

2. Inovacijski predlog tov. Emila Hernalsa, ing. iz TOZD Jeklovlek in Alojza Gajška, dipl. ing. iz sektorja RRI št. 1636, »IZDELAVA ELEMENTOV ZA ZVEZO«, se sprejme.

Avtorjema pripada pavšalno nadomestilo.

3. Inovacijski predlog tov. Bojana Božička iz TOZD Valjarna II in Edvarda Hitija iz TOZD Vzdrževanje št. 1638, »RAZŠIRITEV PROIZVODNEGA PROGRAMA ŽELEZARNE ŠTORE«, se sprejme.

Avtorjem pripada pavšalno nadomestilo.

JAZBEC Andreja

II. ZAKONSKA UREDITEV

Kot je navedeno, zakonska ureditev na podlagi veljavne ustave le izjemoma določa prenehanje delovnega razmerja v primerih presežkov delavcev.

Zakon o združenem delu

Novela ZZD ni bistveno spremenila določb, ki opredeljujejo trdnost zaposlitve, tudi v primeru, ko gre za tehnološke presežke. Omogočila pa je, da se ekonomski in tehnološki presežek lahko razporeja v druge statusno nepovezane OZD. Takšno razporejanje je lahko trajno ali začasno.

Delovno razmerje po ZZD lahko preneha v primerih postopka za prenehanje OZD, če ni možno, da bi delavec nadaljeval delo v drugi DO.

Zakon o delovnih razmerjih

Izjemo prenehanja delovnega razmerja v postopku uvedbe za prenehanje organizacij združenega dela še nadalje konkretizira. Zakon o delovnih razmerjih pa zavezuje DO, da mora, hkrati s planom modernizacije proizvodnega procesa, preusmeritve poslovanja ali izboljšanja poslovanja, pripraviti tudi načrt dokvalifikacije, prekvalifikacije in zaposlitve delavcev, katerih delo bo zaradi takega tehnološkega vlaganja oz. tehnološke spremembe postalo nepotrebno. Iz same zakonske dikcije jasno izhaja, da mora tudi ob posodabljanju proizvodnega procesa oz. tehnološkem izboljšanju proizvodnega procesa DO zagotoviti delo vsem delavcem, torej tudi tistim, ki jih po uvedbi tehnološke pridobitve ne bo več potrebovala.

Zakon o sanaciji in prenehanju DO

Zakon zahteva, da se uvede predsanacijski postopek že takrat, ko je DO nelikvidna. To je v bistvu novost v naši zakonodajni ureditvi, kajti prejšnji zakon iz leta 1980 tega postopka ni zahteval.

Čeprav se sanacijski postopek ni bistveno spremenil od prejšnjega, pa je potrebno poudariti, da mora program zajemati vsaj štiri točke. Med temi tudi predvideva ukrepe, ki so pomembni za sanacijski postopek. Delavcu, za katerega se ugotovi, da je s svojim delom povzročil ali sopovzročil nastale ekonomske težave, ki so povzročile nepotrebnost njegovega dela, lahko preneha delovno razmerje.

Prav tako preneha delovno razmerje delavcem ob uvedbi postopka redne likvidacije in stečaja, če se niso zaposlili drugje. Sanator, ki sklepa pogodbo oz. samoupravni sporazum o sanaciji, ima pravico in možnost vplivati na ustrezno kadrovske politiko, v okviru katere se rešujejo tudi viški.

Zakon o zavarovanju za primer brezposelnosti

Spremembe tega zakona so vzpostavile sistem pomoči DO na podlagi načel vzajemnosti in solidarnosti, in sicer z možnostjo vključitve določenih sredstev skupnosti v kritje stroškov za pripravo na zaposlitev presežnih delavcev (ekonomski in tehnološki razlogi), ki jim je mogoče le z dokvalifikacijo ali prekvalifikacijo zagotoviti drugo delo. Zakon ureja tudi možnost izplačila denarnega nadomestila, s katerim se odpirajo možnosti za zaposlitev nezaposlenih oseb – bodisi da gre za fizično ali pravno osebo. Ta sredstva morajo biti uporabljena za razširitev materialne osnove dela, ki bo zaposlila brezposelno osebo.

III. SAMOUPRAVNA NORMATIVNA UREDITEV

Sodna praksa sodišč združenega dela zahteva, da se v samoupravnem splošnem aktu predvidijo merila za ugotavljanje tehnoloških presežkov delavcev.

Samoupravni splošni akt mora določiti merila, po katerih se ugotavlja tehnološki presežek za vsa tista dela in naloge, ki jih opravlja več delavcev ali izvajalcev.

Isto velja tudi ob presežku delovne sile, ko je treba zmanjšati število zaposlenih zaradi ekonomskih težav. Samoupravna praksa pozna več meril, na podlagi katerih se najbolj objektivno ugotovi, kateri delavec se šteje za tehnološki presežek, kar pomeni, da njegovo delo v DO ni več potrebno. Ob tem delavec seveda ne izgubi socialne varnosti, kajti stalnost zaposlitve je zagotovljena bodisi z razporeditvijo, napotitvijo na delo ali s prekvalifikacijo oz. dokvalifikacijo.

Za zakonito izvedbo racionalizacije izboljšave, reorganizacije, preusmeritve delovnega ali proizvodnega procesa, upošteva kadrovske komponente, mora biti v samoupravnih splošnih aktih DO urejeno naslednje:

- merila za razporejanje delavcev znotraj DO,
- pogoji za razporejanje delavcev izven DO,
- pogoji za začasno razporejanje (najdalj 6 mesecev),
- pravica delavcev do prehoda v drugo statusno povezano OZD,
- kriteriji za ugotavljanje presežka delavcev ter kriteriji za vključitev v preusposabljanje, prekvalifikacijo in dokvalifikacijo,
- sistematizacija in vrednotenje spremenjenih ali na novo določenih delovnih mest,
- osnove in merila za določitev osebnega dohodka oz. nadomestila osebnega dohodka za čas čakanja na delo, prekvalifikacijo, dokvalifikacijo in za čas izvajanja le-te.

Ivan Marovt, dipl. iur.

ZAKON O PODJETJIH

Tik pred novim letom je skupščina SFRJ sprejela Zakon o podjetjih. Veliko je bilo govora o tem zakonu. Že na teze in osnutek zakona so bile podane mnoge pripombe in stališča. Za ta zakon je veljalo, naj bi predstavljal določen obračun z Zakonom o združenem delu in naj bi bil osnova za gospodarsko reformo. Sedaj, ko imamo zakon pred seboj, vidimo pravzaprav, da je okoli tega zakona bilo po nepotrebnem veliko hrupa in da imamo pred seboj končno kolikor toliko normalen zakon, ki urejuje podjetje. Prav tako nam je mogoče ta zakon primer, da normativizem sam po sebi ničesar ne rešuje, ampak da je pravzaprav samo določena usmeritev in ustvarjanje pravnih pogojev, da pa se s pretiranim normativizmom prej ustvarjajo ovire kot pa pogoji za uspešno gospodarsko življenje. Sama vsebina zakona o podjetjih izpričuje, da se v naši družbi počasi otresamo raznih ideoloških zavor na področju podjetništva in da smo šele v tej izredni krizi, v katero smo zašli tudi zaradi ideoloških zavor, spoznali, da je na področju podjetništva potrebno dati možnost vsem oblikam organiziranja, ki so danes v svetu prisotna in ki se ponajša z dosti večjo učinkovitostjo kot pa vse naše oblike organiziranja, ki smo jih spoznali v zakonu o združenem delu.

Že takoj na začetku zakona se v definiciji podjetja kaže vsa raznolikost organiziranja podjetij, in sicer so ta podjetja družbena, zadružna, mešana in zasebna podjetja. Največji poudarek je še vedno dan družbenemu podjetju, vendar je pri tem dosti bolj poenostavljeno ustanavljanje, predvsem pa organiziranje takšnega podjetja. Notranja organiziranost je prepuščena podjetjem samim in se ne predpisuje. Zakon sicer opredeljuje posebne oblike družbenega podjetja, in sicer kot skupno podjetje – podjetje, ki ga ustanovi več podjetij in v katerem se ustrezno opredeli tudi delitev dobička v tem podjetju in upravljanje. Druga oblika so javna podjetja, ki se ustanovljajo na področjih infra strukture, komunalne dejavnosti itd. Glede združevanja podjetij v skupne organizacijske celote zakon pozna združeno podjetje, od katerega se podjetja združujejo s pogodbo in sestavljeno podjetje, ki nastane na osnovi samoupravnega sporazuma. Zakon pozna tudi druge oblike združevanja podjetij v skupnosti podjetij ali poslovno združevanje. Opredeljuje pa tudi novo možnost zbiranja sredstev za družbena podjetja z izdajanjem delnic in da posluje kot družbeno podjetje na delnice. Še vedno je v tem zakonu dana možnost za ustanavljanje finančnih organizacij znotraj združenih podjetij kot pravnih oseb. Družbenim podjetjem je dana možnost, da z vlaganjem svojih sredstev pridobijo pravice do upravljanja v drugem podjetju in sorazmernega deleža v dobičku. Isto velja tudi za tuje vlagatelje. V družbeno podjetje lahko vlagajo svoje stvari, denarna sredstva in materialne pravice tudi občani. O načinu zbiranja oz. vlaganja sredstev občanov sprejme odločitev delavski svet.

Na področju odločanja delavcev v družbenih podjetjih je prišlo do precejšnjih sprememb predvsem v tem smislu, da je podjetjem samim prepuščeno, o čem bodo odločali na referendumu ali na zborih delavcev. Te zadeve naj bi opredelili v statutu, za katerega pa se sprejemanje opredeljuje kot referendumsko. Delavski svet je osnovni organ upravljanja v podjetju. V Zakonu so navedene njegove pristojnosti. Za poslovodni organ so o tem zakonu zelo obširno opredeljene pristojnosti, iz katerih je razvidno, da se vloga poslovodnega organa v okviru podjetja širi in v nekem smislu postavi na pravo mesto tudi v smislu njegove odgovornosti. Glede samoupravnih splošnih aktov je v tem zakonu navedeno, da je osnovni samoupravni akt statut družbenega podjetja, ki pravzaprav opredeljuje vsa temeljna vprašanja podjetja. V statutu se tudi določa, katere samoupravne akte je potrebno sprejeti in kako jih delavci sprejemajo v družbenem podjetju. V teh določbah vidimo možnost za precejšnje zmanjšanje raznih samoupravnih predpisov. Na področju obveščanja delavcev ter samoupravne delavske kontrole se zadeve v primerjavi z dosedanjim stanjem bistveno ne spreminjajo. Medtem ko se opredeljuje na nov način odgovornost za opravljanje samoupravljaljskih in poslovodnih funkcij. Odgovornost pa ni samo posamična in kolektivna, ampak tudi materialna. Na področju družbenega varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine se še najbolj kažejo pristojnosti države na področju urejanja podjetij. Skupščine občin lahko imajo še vedno veliko pristojnosti v primerih, ko kakorkoli ocenijo, da so motene pravice in poslovanje v družbenem podjetju.

Popolno novost predstavlja drugo poglavje, ki govori o mešanih podjetjih, ki se lahko ustanovijo kot delniške družbe z omejeno odgovornostjo, komanditne družbe in družbe z neomejeno solidarnostno odgovornostjo. Precej podrobno so določene te posamezne oblike, in sicer od ustanavljanja teh različnih družb do njihovega upravljanja in odločanja v podjetjih. Poleg teh podjetij se v zakonu opredeljujejo še pogodbeno podjetja, oblike zasebnega podjetništva ter zadrug, podjetij drobnega gospodarstva in podjetij za zaposlovanje invalidov. Glede dejavnosti, sedeža in firme podjetja je opredeljeno v veliki meri po dosednji praksi na tem področju. Novost je v tem, da se opredeljuje v tem zakonu tudi dejavnost podjetja, tako da lahko podjetje opravlja več gospodarskih dejavnosti, če izpolnjuje pogoje za opravljanje teh dejavnosti. Tako se v veliki meri daje večja možnost za opravljanje različnih dejavnosti v enem podjetju.

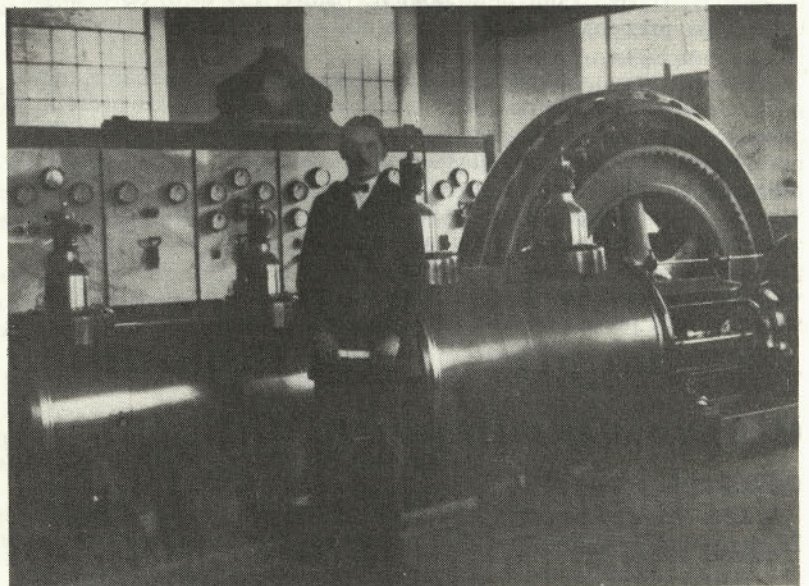
V nadaljevanju zakona so opredeljene tudi ostale zadeve, ki so važne predvsem pri registraciji podjetja, ter varovanje poslovne tajnosti in nadzorstvo nad zakonitostjo v podjetju.

Če na koncu skušamo napraviti povzetek tega preseka skozi Zakon o podjetjih, lahko rečemo, da je kljub določenim upravičenim kritikam na njegov račun predvsem v smislu določenih kompromisov vseeno to dober zakon, ki daje podjetjem veliko večje možnosti kot Zakon o združenem delu. Ob tem pa je vsekakor potrebno reči, da bo za uveljavitev tega zakona nujno potrebno menjati ali ukiniti celo vrsto zakonskih predpisov, ki danes pomenijo zaviranje podjetništva in omejevanje pogojev v razmerah podjetniške dejavnosti. Tu mislimo predvsem na spremembo urejanja družbenih dejavnosti, državne uprave, bank in tujega vlaganja, itd. Kakorkoli že, sam zakon po sebi ne rešuje še nobenih problemov. V družbi kot celoti – morajo biti dani pogoji za uveljavljanje tržišča in vseh oblik podjetništva.

V železarni pri našem reorganiziranju že v veliki meri upoštevamo osnovne usmeritve Zakona o podjetjih. Zavedamo pa se, da bo kvaliteta opravljenega dela na tem področju prišla do izraza ne samo s prizadevanji znotraj tovarne, ampak predvsem ob omogočanju drugačnih pogojev gospodarjenja. Poleg tega bo v vsakem izmed nas morala dozoreti zavest, da je osnova samo kvalitetno in produktivno delo, ki prinaša dobiček in da je za dobiček potrebno angažirati vse lastne sposobnosti.

Oto Pungartnik

Iz zgodovine Štor

Slika prikazuje znano lokomobilo (parni stroj) za proizvodnjo električne energije. (Obe sliki sta last Rudolfa Fidlerja).

Na fotografiji so člani pevskega društva v Štorah, slikani leta 1920. Fotografija je v obliki razglednice, ki je bila poslana leta 1924 iz Štor.

MALI JUBILEJ

Da nek obrat oz. tovarna dobro obratuje, je potrebno, da ima vsaj kvalificirano delovno silo s srednjo izobrazbo, če že ne kaj več. Te misli je Železarna Štore pričela uresničevati leta 1972 z ustanovitvijo poklicne šole za odrasle za razne poklice, pač po potrebi tovarne. Odziv je bil resnično velik – 75 slušateljev, tako da je predavanje potekalo v dveh izmenah, dopoldan in popoldan, pa smo hodili v šolo, kadar smo imeli čas. Da pa to ni bil otroški vrtec, ampak šola, v kateri se bomo in se moramo nekaj naučiti, se je pokazalo kaj kmalu: neresni slušatelji so pričeli »odletavati« kot zrele hruške v jeseni in do konca prvega letnika je bil osip 70 %. Ostalo nas je le za skromni razred, ki je potem imel pouk le dopoldan. Brez dvoma smo bili najbolj pridni in vztrajni valjarji in jedrarji, prvi že zaradi taktične pobude takratnega obratovodje – tov. Ferda Halerja.

Letos poteka 15 let, kar smo zapustili šolske klopi. Lahko bi rekel, da je to res nek mali pionirski jubilej; izobraževanje se nadaljuje, saj dobro gospodarjenje to zahteva. Vsem jubilantom, predavateljem in slušateljem, SREČNO 1989!

STANČ

Poklicna šola valjarjev in livarjev 1974.

Ing. Kavčič je predaval v poklicni šoli.

Skupni posnetek slušateljev.

Ob odhodu I

Ti boš odšla
in se ne boš vrnila,
v duši moji
puščavo
boš pustila
in prazen pogled
na prostor, kjer si bila.

Ob odhodu te bo
tih molk pospremil,
ki burja bolečin
ga je rodila.

Čeprav to več,
si ne boš zapomnila,
da v nekem srcu
sledove si pustila.

Ob odhodu II

Sedaj,
ko vem, da odhajaš
daleč od mene
v drugi
kraj,
ti povem,
da odhajaš kot zmagovalka,
ker premagal me je tvoj
značaj.
Pri srcu mi je zelo težko;
v očeh ti gledal
ne bom več
sijaj
in
marsikaj še skriva se v duši;
kaj –
odkril bi lahko
samo tvoj
smehljaj.

Barič

Sodelovanje med osnovno šolo Štore in železarno

V petek, 30. decembra, so se v osnovni šoli zbrali člani sveta za delo s pionirji osnovne šole Štore, katerega predsednik je tov. Ferdo Haler. Tega srečanja se je udeležil tudi vodja TOZD-a Valjarne II tov. Marjan Drofenik, ki je v imenu TOZD-a izročil novoletno darilo: KLIP-KLAP orodje, s katerim so izkazali pomoč osnovni šoli (bolje rečeno: učencem osnovne šole). Darilo jim bo v veliko veselje in pomoč pri izvajanju učnih programov.

Ravnatelj tov. Novak je prisotne pozdravil in pred novoletno voščilnico nekoliko osvetlil potrebo po kvalitetnem delu šole, ki je v večstransko korist. Sodobni učni pripomočki pa pri tem odigrajo vidno vlogo. Poudaril je neroznato situacijo tudi v šolstvu in omenil, da je vsaka oblika sodelovanja in pomoči, ki so jo deležni od železarne, toliko bolj dobrodošla. In železarna je vedno znala pomagati; predvsem v zadnjih letih se sodelovanje odraža še v večji meri, vsekakor v skupno korist pri kasnejših pridobitvah kadrov, mladih strokovnjakov, ki jih bo železarna najbolj potrebovala.

Ob zaključku se je tov. Novak vsem članom sveta zahvalil za sodelovanje in pomoč.

Tudi ostala člana sveta (tov. Kragelj in tov. Žibret) sta izrekla veliko dobrih želja ob prihajajočem novem letu. Tov. Haler pa je zaključek sestanka podkrepil z željami, naj nam na šoli vzgajajo mladino v duhu realizma in tudi optimizma, naj bodo seznanjeni s perspektivami in motivirani za nadaljnja življenjska obdobja.

V imenu pionirskega odreda osnovne šole Štore sta še nam pionirki Mojca in Vesna zahvalili za prejeto darilo, ter nam voščili srečo in zdravje v novem letu.

Ana T.

Kadrovske vesti

V mesecu decembru so bile v naši delovni organizaciji naslednje kadrovske spremembe:

Novi član naše DO:

Kolšek Ines, ing. gradbeništva – sektor za RRI.

Iz JLA so se vrnili:

Hribernik Anton, stroj. ključ. – Livarna II; Šolman Jože, strugar – MO valji; Gubenšek Dane, strugar – Valjarna II; Horjak Roman, žerjavovodja – Jeklarna; Flis Robert, strugar – Valjarna II; Guček Ivan, voznik viličarja – Livarna II; Krempuš Tomy, orodjar – Jeklarna; Slapšak Vojko, pom. valjavca – Valjarna II; Guček Martin, livar kalupar – Livarna II; Ivankovič Stanko, valjavec – GKSG; Alagič Adem, livar kalupar – Jeklarna; Rožanc Peter, strojni tehnik – Valjarna I; Tkavc Jože, strojni ključavničar – obrat stroj. vzdrž.; Mastnak Robert, predel. kovin – Valjarna I; Gudiček Tomislav, predel. kovin – Valjarna I.

V JLA so odšli:

Mlinarič Božidar, delavec – Jeklovlek; Završek Marjan, livar jed-

rar – Livarna I; Hvala Damjan, prid. kovin – Valjarna I; Šnek Janko, delavec – MO litina; Strmšek Andrej, lesar širokega profila – modelna; Pepelnjak Zvonko, oblikovalec kovin – MO valji; Horvat Bogdan, oblikovalec kovin – Valjarna II; Mastnak Branko, predel. kovin – Valjarna II; Arzenšek Franc, valjav. profilov – Valjarna II; Koželj Franc, predel. kovin. – Valjarna II; Jezernik Jože, predel. kovin – Valjarna II; Horvat Aleksander, delavec – Livarna II; Lojen Peter, delavec – Livarna I.

Z rednim odpovednim rokom so odšli:

Mikša Miro, oblik. kovin – obrat stroj. vzdrž.; Basle Ivan, dipl. ing. – merilna služba; Javorič Zdravko, oblik. kovin – MO litina; Vodeb Peter, prometni tehnik – sektor za trženje; Mesarec Beno, dipl. ing. – sektor za PKP; Kolar Zvonko, obrat. električar – el. obrat.

Samovoljno so zapustili DO:

Dornik Franc, avtoličar – GKSG; Gašpar Anton, delavec – Livarna I; Mudrinič Miroslav, ing. org. dela – Sektor za trženje.

ŽELEZARSKI HUMOR

V šamcu

Delovodja: »Jaka, poberi tisto staro železo, ki leži na cesti!«
Jaka: »Veste, da nimam rokavic, danes je pa tako mrzlo, da se mi lahko železo prime na roko in ga lahko odnesem domov.«

V gostilni

Upokojenec sreča znanega delovodja iz podjetja in pravi: »Kaj pa ti v gostilni? Delovodja mora biti ja med svojimi delavci.«
Delovodja: »Saj sem, kaj ne vidiš, da so večinoma vsi tukaj!«

V mesnici

Stara ženica pride v mesnico in pravi mesarju: »Dajte mi en zrezek.« Ko dobi zrezek, plača z bankovcem za dva stara milijona. Ostanek denarja ji blagajničarka odšteje v kovancih. Uboga ženica je dobila toliko kovancev, da se je zmotila in je dala kovance v cekar, zrezek pa v denarnico.

ZAHVALA

Vsem sodelavcem TOZD MO se iskreno zahvaljujem za izkazano pozornost in bogato darilo ob odhodu v pokoj.

Ivan Ploštajner

ZAHVALA

Spodaj imenovani se toplo zahvaljujemo godbi na pihala, pevcem, govorniku, GD Prožinska vas, g. župniku, sindikatu Železarne in vsem številnim prisotnim na pogrebu našega dragega

JOŽETA JAZBECA moža, očeta, starega očeta.

Hvala za darovano cvetje in izraze sožalja.

Žalujoči žena, hčerki in sinovi z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in starega ata

Jožeta ROMIHA iz Laške vasi

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in vence. Posebna hvala vsem sosedom za nesebično pomoč.

Hvala govornikom Železarne Štore, bivšim sodelavcem Kontrole kakovosti TOZD DPG, Športnemu aktivu Laška vas, ZŠAM Celje, ZB Štore, KS Štore, vaškim pevcem, godbi na pihala in duhovniku za opravljen obred.

Vsem še enkrat iskrena hvala!
Žalujoči: žena Rozika,
sinova Srečko
in Zdravko z družinami

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in tašče

Angele TOVORNIK

iz Dobja pri Planini se Vam najlepše zahvaljujemo za darovano cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Vsem še enkrat iskreno hvala.
Sin Ivan,
hči Irena z družino
ter sinovi Franci, Stanko,
Tone z družino

O REORGANIZACIJI

Fanta resnično me skrbi ali bomo v novi organizaciji našli svoje okenčke.

Razvid del in nalog bo moral biti po novem tanjši.

Kaj bomo sedaj s vsemi temi tozdovski akti.

Ali bomo tudi po novem lahko vedno do vrha napolnili svojo košaro.

VEČ KOT ZGOLJ POZORNOST

Kolektivno DPG Železarne Štore se iskreno zahvaljujem za vso pozornost, ki so mi jo izkazali ob mojem odhodu v pokoj. Prijetno je bilo občutiti, da 39 let mojega dela, pa čeprav je to le droben kamenček v delovnem mozaiku Železarne, ni ostalo neopaženih. Skupaj smo doživeli marsikaj – tudi veliko lepega, česar se bom z veseljem spominjal v naslednjih letih. Se posebej to velja za pristrčno tovarištvo mojih najožjih sodelavcev, ki jim želim v prihodnje veliko dobrega, obilno mero delovnega zadovoljstva in seveda osebne sreče.

Se enkrat – iskrena hvala!

Ivan Brinovc